

Beslutningsforslag nr. B 69. Fremsat den 19. januar 1996 af Villy Søvndal (SF), Margrete Auken (SF), Anne Baastrup (SF), Steen Gade (SF) og Jes Lunde (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en lavindkomstkommission

Folketinget pålægger regeringen snarest at nedsætte en lavindkomstkommission, der skal

1. belyse den generelle udvikling i indkomst-, forbrugsmuligheds- og formuefordelingen i samfundet,
2. beskrive de karakteristiske træk for de grupper af personer i den såkaldte erhvervsaktive alder, der har lave indkomster og forbrugsmuligheder, og i hvilket omfang disse kan forventes at have permanent lave indkomster,
3. belyse i hvilket omfang grupper med permanent lave indkomster fortsat vil have særlig lav indkomst, efter de har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet,

4. belyse om personer med lav indkomst, herunder med permanent lav indkomst, også i andre henseender er særlig dårligt stillet, f.eks. med hensyn til arbejdsmiljø, levealder, helbred, boligforhold, social isolation, afmagt m.v.,
5. belyse den sociale arv for personer med lav indkomst, herunder med permanent lav indkomst, og
6. komme med forslag til, hvorledes bl.a. skatte-, overførselsindkomst-, uddannelses-, arbejdsmarkeds- og boligsystemet kan laves om, således at indkomstfordelingen bliver mere jævn og specielt således, at så få som overhovedet muligt rammes af permanent lav indkomst.

Bemærkninger til forslaget

Den forrige lavindkomstkommission blev nedsat for 20 år siden på et tidspunkt, hvor de fleste troede, at massearbejdsløsheden var et midlertidigt fænomen. Det afspejler sig i kommissoriet og til dels også i betænkningen, der i høj grad drejer sig om de beskæftigedes vilkår.

Der er bl.a. af denne grund stærkt brug for en ny kommission, der tager udgangspunkt i, at massearbejdsløshed og omfattende udstødning af arbejdsmarkedet ser ud til at være en alt for varig tilstand.

Samtidig ses der en udvikling, hvor de rigeste i samfundet begunstiges bl.a. af skattelettelser ved reformerne både i 1987 og 1994. Der er foregået en betydelig formueopbygning i den private sektor, og også dele af mellemindkomstgrupperne er blevet begunstiget og kan se frem til en hæderlig pension.

Det skaber en betydelig frygt for, at samfundet i højere grad vil lade Fanden tage de sidste. Det er grupper, der permanent har lave indkomster. Det kan enten være dem, der har forholdsvis permanent beskæftigelse, men i et lavtlønsjob, og måske også har relativt store forsørgerforpligtelser (f.eks. én-forældrefamilier). Det kan også være den store gruppe, der har ustabil eller ingen beskæftigelse, men går fra og til arbejdsløshed og aktivering. Der er også en gruppe, som allerede i en ret ung alder udstødes helt fra arbejdsmarkedet.

SF mener, at det er vigtigt at få belyst disse tendenser til social og indkomstmæssig polarisering i samfundet. Lavindkomstkommissionen skal også komme med forslag til, hvorledes tendenserne kan vendes. Efter SF's mening vil det ikke alene kræve omfordeling fra de rigeste – der i dag f.eks. får langt de største tilskud til boligen via rentefradraget – men også at de dårligst stillede i langt højere grad får reelle muligheder for at få et job med en pæn løn.

En del af disse problemstillinger er behandlet af Socialkommissionen, men det er sket i en sammenhæng, hvor der i høj grad er fokuseret på overførselsindkomstsyste­met. Der er brug for en bredere udredning, der ikke mindst bør belyse, hvordan de velstillede – både lønmodtagere og virksomheder – kan ind­drages i en indsats mod polariseringen.

Bemærkninger til de enkelte punkter i beslutningsfor­slaget

ad 1. Det er vigtigt, at der ikke alene tages udgangs­punkt i de skattepligtige indkomster, men i de reelle forbrugsmuligheder, eftersom det er velkendt, at det private forbrug overstiger de skattepligtige indkomster minus skat med et meget stort beløb. Det er ligeledes vigtigt, at der ved belysningen af formueforde­lingen tages højde for pensionsopsparing.

ad 2. Det skal beskrives, hvad der kendetegner de personer, der har lave indkomster. Det er også vigtigt at få belyst, hvilke og hvor store grupper der mere eller mindre permanent har lave indkomster.

ad 3. Udviklingen på pensionsområdet i de senere år har udbredt pensionsordningerne til flere, men der er stadig betydelige grupper, der kan se frem til ingen eller en meget lav pension ved siden af en folkepension, hvis størrelse det er svært at sige noget sikkert om 20-30-40 år frem i tiden. Problemet er dels, at nogle slet ikke har en pensionsordning, dels at bidraget herfra til alderspension varierer meget (bl.a. på grund af forskelle i invaliditetsrisiko) og endelig, at lavind­komstgrupperne typisk har en tidligere tilbagetræk­ningsalder end de bedre lønnede.

ad 4. Lav indkomst og især permanent lav ind­komst vil ofte betyde en dårlig livskvalitet målt på andre faktorer. Det er væsentligt at få belyst dette aspekt grundigt, f.eks. fordi et bedre arbejdsmiljø er en vigtig faktor i kampen mod udstødning.

ad 5. Det er vigtigt at få belyst, i hvilket omfang marginaliseringen går i arv, fordi den sociale arv øger både de menneskelige og økonomiske omkostninger ved en skævere indkomstfordeling.

ad 6. Forslagene skal belyse, hvordan social skæv­deling og permanent fattigdom kan undgås. Det er i den forbindelse vigtigt ikke alene at fokusere på la­vindkomstgruppernes veje ud af fattigdom – især gennem uddannelse og flere jobmuligheder – men også på de fordelingsmekanismer, der skaber en be­tydelig ulighed også imellem grupper, der har be­skæftigelse.